

jajo, da vsak jezik velja, ker je jezik le pomoček, da se med sabo razumemo. Tudi čist Slovenec zna ti družbi prav koristen ud biti.

Po tem ovinku se vernemo k napodevani zemljoraznanski in rudarski družbi. Nje namen je, kolikor je moč, skrito notrajnstvo zemlje, gričev in gorá Krajnske dežele spoznati, — kar imajo koristne rudnine, premoga i. t. d. v sebi, razodeti, in po tem najdene rudarije proti primernemu plačilu v družbino kaso takim udam prepustiti, ki jih bojo hotli prevzeti. Družba si tedaj nikdar ne bo sama rudarij in fužin napravljala, ampak ona bo le po zvedenih možéh po najdbi rudarij sledila, in kar bo najdla, svojim udam tako prepustila, da bo za družbo in za tistiga prav, ki bo začel kopati.

Vsaki pravi ud ali deležnik te družbe odraja v družbino kaso za vsaki mesec polgoldinarja, katero plačilo zamore tudi na enkrat za pol leta ali za celo leto odrajtati. Za to vživa vse pravice družbnikov, kakor tudi to, da je deležen dobička vsih rudninskih najdb in pridobitev te družbe. Postave določijo pravice družbnikov natanjko.

Zapisujejo se pa udje v to družbo v bukvarnici gg. Kleinmajerja in Bambergga v Ljubljani, ustno ali pismeno.

Od Londonske obertnijske razstave.

V Ljublj. nemšk. časniku popiše g. H., ki je ravno iz Londona prišel, ondašnjo veliko razstavo, v kateri je, kakor naši bravci že vejo, blago celiga sveta na ogled postavljeno. Že je več tacih popisov, vunder se vselej nar raji taki beró, ki so po domačih ogledovavcih z oziram na domačo deželo spisani. Tedaj podamo svojim bravcam imenovani popis nekoliko okrajšan.

Nar poprej pravi g. popisnik, da kdor Londona (poglavniga mesta Angleškiga kraljestva) ni vidil, si ga nikakor misliti ne more; London je sam za se „popolen svét“, v katerim se vse najde, kar človeški um po vednostih in človeškim trudu popolniga vstvariti in na dan prinesti zamore — kjer so vse dobre, pa tudi vse slabe in hudobne lastnosti človeštva nadomestovane. Kdor si hoče pred oči postaviti veličansko stekleno poslopje, v katerim ima več ko 50000 ljudi na enkrat prostor, in hoče zapopadek imeti, kako ogledovavci v to poslopje vrejo, in iz njega vùn grejo, naj si misli mravljiše, ker mravlje vedno sem ter tje švigajo. Ta mu da nar bolji primero. In pri vsi ti gnječi ni ne oroženiga policaja ne vojaka viditi; prijazna beseda prosto oblečeniga mestniga stražnika v prosti rujavi suknjici je zadosti, da se tudi nar veči gnječa sak sebi spravi. Kjer so vsi prebivavci enaki pred postavo, in nobeden nobene prednosti nima pred drugim, se je pokoršina do postave tako v ljudstvu vkoreninila, da je ena sama beseda taciga stražnika v imenu postave zadosti, da je povsod red in mir; zato ondi tudi vojakov ne potrebujejo.

Po tem popiše g. H. krasno in veličansko poslopje, katero se pri vsi velikosti tako lahko zdí, da se človek na prvi pogled čudi, kako da zamore tolikšno težo nositi. Vse blago iz vsih delov sveta je pa tako lepo na ogled postavljeno, da se človek nad tem dosti čuditi ne more. Med tem se vidijo vodométi, krasni in dišeči verti i. t. d. Vse je najdel g. popisnik v razstavi — le po skupnim popisu razstavljeniga austrijskiga blaga je zastonj popraševal; odgovorilo se mu je: da še ni izdelan! Morebiti bo še le po razstavi gotov. Pervikrat je naglo obhodil razstavo celiga sveta, in je potreboval za to 5 ur.

Drugikrat je bolj natanjko pregledoval razstavljeno

blago. Po njegovim razsodku se zna v Bèrni izdelovano blago za hlače meriti z vsacim blagam enake baže; Angleško je scer dober kup, pa ne tako lepo. Morove sukna iz Celjovca prekosé v ličnih barvah vse drugo sukno. Še mnogo drugo Dunajsko in austrijsko štacunarsko blago močno hvali; le to obžaluje, da se ni iz austrijskiga nič srednjiga in dober kup blaga v razstavo poslalo, ampak le lična roba. Koliko bi se bilo dalo iz Marskih fabrik v razstavo poslati! Tudi bi bilo prav, ako bi bili iz Teržiča usnja in čevlje v tiste sorte, ki so tako dober kup, poslali, — čok (kocov) iz Krajnskiga bi ne smelo ondi manjkati. V steklenim blagu (glažih) prekosi Češko blago vse drugo. V mizarskih izdelkih so se Dunajčanje kaj dobro skazali. — Angleško pavolnato blago mu ni kaj posebno dopadlo, razstavljeno je večidel nisko (ordinar) blago; vunder mu je to posebno dopadlo (kar se pri austrijskih fabrikah zlo pogrésa), da je širjava in méra blaga resnična, da je znotraj blago tako, kakor je zunaj, — da je zunej zaznamovano, ako je znotraj kaj lisastiga, sterganiga i. t. d. — Rusovsko je poslalo v razstavo topnih krogel (Kanonkugel) na zbero; ker niso lepši izdelane od austrijskih in angleških, misli g. popisnik, da jih je le zato poslalo, da svet zvé, da se tega blaga ondi dovelj dobí. — Mnogoverstnih mašin, ki so na ogled postavljene, ne more prehvaliti. —

Poslednjič opomni g. popisnik še mnogoumetniške šole, ki je za majhin denar vsacimu odperta, in je posebno za to hvale vredna, ker se v njih večkrat na dan mnogoverstne natoroznanske skušnje v poduk neučenim delajo in se jim razlaga, kako na priliko: sopuh mašine žene, kaj kaže magnetična iglica, v čim obstoji moč elektrike in magnetizma i. t. d., da tako tudi preprosto ljudstvo spozná čudovito moč nature, in si ne misli namesto nje hudiča ali copernic.

O zdravniških zadevah Krajnskiga.

Predlog županijam.

V 152. listu Ljubljanskiga nemškiga časnika obžaluje domoljubni mož iz dežele g. M. V., ki je že o mnogih domačih zadevah svoj glas povzdignil, da žalostne skušnje učé, da že zlo zdravnikov (to je, kirurgov) pri nas manjka, in da se to pomanjkanje po tistim času očividno kaže, od kar je zdravniška šola v Ljubljani jenjala, iz ktere je poprej dežela vse svoje kirurge dobivala, in nekoliko tudi sosedne kronovine, kakor Koroško in Horvaško. Ministerstvo leta 1848 je pa sklenilo, da imajo sčasama po vsim cesarstvu kirurgi jenjati, in na mesto njih dohtarji stopiti. Nasledek tega sklepa je bil, da imajo po versti kirurške šole jenjati, in prva je na versto prišla Ljubljanska. Ali pokazalo se je, da je bil ta sklep leta 1848 prezgoden, ker se takrat ni mislilo na to, da preden se kakošna stara reč podére, mora že nova pri rokah biti, ktera staro boljši nadomestuje, namreč novi dohtarji morajo za deželo pripravljeni biti na mesto kirurgov. Té pa ni — in sedanje ministerstvo uka, ki je začasno potrebo kirurgov spoznalo, ni vzdignilo po tem nikjer nobene kirurške šole več, marveč je na spraznjene učelištva nove učenike postavilo. Le v Ljubljani je ostalo po naukazu leta 1848, čeravno je naše deželno poglavarstvo že večkrat za vpeljanje vzdignjene zdravniške šole prosilo *).

Kjer je na deželi le malo dohtarjev, so kirurgi sila potrebni, da ozdravljajo zraven vunanjih bolzin

*) Kakor slišimo, je g. deželni pogavar, z oziram žive potrebe zdravnikov po deželi, zopet to prošnjo ponovil. Vred.